

● İrem Üreten*

Cumali Ünalı Hasannebioğlu Őiirleri Üzerine

"Beni meczûb eden gece
YokmuŐum gibi davranan acı

Ay dolunay, gün küskün
en âsi Şair vurulduğu gün

bir aşk mektubu, ölüm ilanı
savaŐ bildirgesi, anlaŐma metni

gibi yüreğimi alıp götürür
son devler dönerken minik lâmbaya

ay dolunay, hayat nöker, gün kle
toprak sahtiyan iŐlemeyi bilene"

Cumali Ünalı Őiirlerini geleneksel bir dil üzerine kuruyor. İlk Őiirlerinde gazellere, rubailere, kasidelere alan ačan, divan edebiyatına göz kırpan üslubunun ilerleyen yazın hayatında yalınlaŐtıđını gzlyyoruz. Gelenekten günümüze uzanan Őiir geçmiŐinde özenle dokuduğu bir dili koruyor. Dizelerin pence-resinden geçmiŐe, tarihe, kimi zaman mistik bir dünyaya bakıyoruz. Őiirlerinin bir kısmının İngilizceye çevrildiği kitabının nszn yazan David Nash, Ünalı'nın Őiirleriyle "YabancılaŐmanın norm olduğu ve hepimizin çaresizliğin kürek mahkumlarına dönüŐtüđümüz kaotik bir dünyayı örneklediğini, haiku benzeri bir düŐünce yoğunluğu sunduğunu" ifade ediyor.

"Bir balık suyu zler de
nasıl doyamazsa deryalara
soluyup tketemiyorum hüznün geçmiŐle gelen havasını"

Hznn bir itirafa dönüŐtürüyor. Sözcüklerinin pek çoğu kederi, acıyı, ölümü yankılıyor. YaŐamak zindana dönüŐüyor Şiirlerinde; kr kuyular, karanlık dehlizler, yeŐeren darağaçları, çığlık çığlık yırtılan bir gökyüzü ve buna benzer imgelerle iŐliyor. Duygusu yoğun, ağır ve kederli bir havayla okuru kuŐatıyor. Bu anlamda bana göre aydınlığın, günün, umudun değil; yağmurlu havaların, gecenin ve hüznün Őairi Cumali Ünalı. AŞkı ve ölümü kendine tema edinirken kimi Şiirlerinde tarihi, yaŐadıđı dönemin siyasi ve toplumsal ruhunu aktarmayı da kendine amaç ediniyor.

Şairin dizelerinde yaŐamı aradım. Aslına bakarsanız buldum da. YaŐlı bir zeytin ağacında buldum mesela:

"Gel
yaŐlı bir zeytin ağacından öğrenelim hayatı
yüzyıllık gövdesinden her yıl
Őıvgınlar çıkarandan!"

Baharın geliŐinde buldum:

!GüneŐ doğdu, çözülüyor donan her Őey
acının ve hüznün iskeleti dağılıyor
can yriyor durgun domurlarına ağaçların
güzelim baharların nsz yazılıyor"

Ve İstanbul'u tariflediği dizelerinde:

*"Hiçbir ressamın hatırı kalmasın diye
Her gün başka bir tabloya benzeyen denizle"*

Yine de karşıma çokça çıkan ölüme eşdeğer tutulan bir hayattı.

*"Hayatı yaşar gibi yaşamış bir ölünün yüzüne yazdığı vasiyet
kim bilir şimdi
hangi haritalarında ölümün
aşkın hangi haritalarında?"*

Ve yine adı ölümlle anılan, yara gibi taşınan aşk:

*"ve
kadınların eskittiği yüzüm öldü
Bir otel odasında yarı gecede
Sevgilimin
Mahzun ve kırık bakışına gömdüm onu
Aşkı bağışlayan rüyadan sonra"*

Evet, sırtını en çok ölüme yaslarken bunu ifadelerinde ortaya koyuyor. Bir şiirinde kendi kendine soruyor hatta:

"Niye ölüm çıkıyor karşıma her yerde"

Şiirde anlam okundukça çoğalır. Bazen de bütünsel anlamların izini kaybettiğimizi hissederiz; duygunun, sesin, tınının ardında flulaşır. Okur, dizelerden kendi tecrübeleri, duyumsamaları, yaşamında biriktirdikleri doğrultusunda -şairin niyet etmediği- bambaşka anlamlar çıkarabilir. Böylece şiir okunduğu kadar anlam kazanır. Bu, farklı zamanlarda yapılan okumalarda da değişebilir üstelik. Tıpkı diğer yazın türlerinde olduğu gibi, şair son dizesini yazdıktan sonra, şiiri okurun olmuştur artık. Öte yandan diğer türlerden farklı olarak, onu yazanın hesap edemeyeceği kadar çok surete bürünür. Her sembol, her imge okumalarda türlü türlü anlamlar bulur kendine. Belki yazan için bir tehlikeyi ifade eder bu durum, belki de üstünlüğü, kim bilir? Cumali Ünal'dı şiirlerinde de her okur için farklı anlamlar bulunabilir şüphesiz veya dizelerinin sesine, tınısına takılıp oradan oraya sürüklenmek mümkün.

Şairin ifadesiyle şiir, duygusal ve görsel parçalardan oluşan ve parçaları birbiriyle bütünleşen bir yapıya sahip; binlerce olayı, duyguyu bir mısraya döküyor belki.

*"Üstüme seriliyor gece
incecik
dal gibi bir kadının
esmer buğusu olarak
yavruağzı, bebeksoluğu
çıtırtılar çıkararak"*